

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteén
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato

23/2026-

31. mai 2023

Vedr. Dokument 8:231 S (2022-2023) Representantforslag om human ruspolitikk i norske kommuner

Det vises til Stortingets oversendelse av representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om en human ruspolitikk i norske kommuner, der det bes om min uttalelse til følgende forslag:

Stortinget ber regjeringen;

- 1. gi kommunene mulighet til å gjennomføre lokale rusreformer hvor bruk og besittelse av små mengder ulovlige rusmidler til eget bruk ikke medfører straff.*
- 2. instruere politidistrikt om å ikke følge opp mindre alvorlige narkotikasaker knyttet til bruk og besittelse av små mengder ulovlige rusmidler til eget bruk i kommuner som vedtar lokale rusreformer.*
- 3. så raskt som mulig fremme forslag om å styrke tilskuddsordningen for frivillig rusmiddelforebyggende innsats og tilskuddet til organisasjoner på rusfeltet, og sørge for at det inkluderes midler til analysetjenester og brukerutstyr til kommuner som ønsker dette.*
- 4. sørge for at de nyopprettede kommunale rådgivende enhetene for russaker ikke har tilgang til å gjennomføre tvangsbaserte hjelpetiltak og at mandatet innrettes mot å tilby lavterskel førstelinjehjelp slik at flere kan bruke tilbudet*
- 5. bidra til finansieringen av nye brukerstyrte hus for rusavhengige i kommuner som ønsker å opprette dette i kommunal eller frivillig regi.*
- 6. sørge for at kommunene har midler til å gi barne- og ungdomsarbeidere, helsesykepleiere i skoleverket og på helsestasjoner tilbud om relevant videreutdanning innenfor forebygging og behandling av rusutfordringer hos unge.*
- 7. endre regelverket slik at LAR-pasienter får unntak fra å måtte betale egenandel når de får poliklinisk helsehjelp i spesialisthelsetjenesten.*

Svar:

Representantene foreslår å åpne for lokal avkriminalisering eller straffritak ved bruk og besittelse av narkotika til egen bruk (forslag 1). Jeg viser innledningsvis til Justis- og beredskapsministerens uttalelse av 29. mars d.å. til representantforslag 156 S (2022-2023) om å tillate forsøk med lokale rusreformer. Hun fastslår at «[b]ruk og besittelse av narkotika er straffbart etter bestemmelser i legemiddeloven og straffeloven. Dersom det skal gjøres unntak fra disse lovene så må det vedtas i lovs form. Et eksempel på en slik avkriminalisering er lov om ordning med brukerrom for inntak av narkotika.»

Den ordningen representantene her argumenter for ser i hovedsak ut til å være det tilsvarende forslaget som ble fremmet av forrige regjering i Prop. 92 L (2020–2021) *Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og straffeloven m.m.* (rusreform – opphevelse av straffansvar m.m.). Som kjent var det ikke flertall for avkriminalisering av bruk og besittelse av narkotika til egen bruk i Stortinget i 2021. Regjeringen ønsker heller ikke nå å fremme forslag om avkriminalisering, verken lokalt eller nasjonalt. På den bakgrunn er det heller ikke grunnlag for, som representantene foreslår, instruering av politidistrikter om å ikke følge opp mindre alvorlige narkotikasaker – bruk og besittelse av mindre mengder narkotika (forslag 2), utover de direktiver som Riksadvokaten allerede har gitt for oppfølging av slike saker.

Regjeringen vil endre narkotikapolitikken og utrede hvordan vi skal sikre at personer som har omfattende narkotikaproblemer først og fremst får nødvendig hjelp og oppfølging. Dette skal imidlertid skje innenfor rammene av at bruk og besittelse av narkotika til egen bruk i dag er straffbart.

Etter helse- og omsorgstjenesteloven (hotjl.) § 3-9 b, første ledd, skal kommunene ha rådgivende enheter for russaker i kommunen. Enhetene skal ta imot personer som er ilagt møteplikt som vilkår ved en betinget påtaleunndlatelse for overtredelse av legemiddelovens forbud mot bruk og besittelse av narkotika. I møtet gis det informasjon om mulige skadevirkninger av narkotikabruk. Kommunene skal også gjennomføre ruskontroll dersom det er satt som vilkår, jf. hotjl. § 3-9 b. Jeg viser i denne sammenhengen også til plikten som leger, sykepleiere, helsesekretærer og bioingeniører har etter helsepersonelloven § 12 tredje ledd, til å ta rusprøve av personer under 18 år i forbindelse med straffbare forhold.

De rådgivende enhetene har i dag ikke adgang til å gjennomføre «tvangsbaserte hjelpetiltak» (jf. forslag 4). Verken mottak av personer som har oppmøteplikt etter straffeloven § 37, første ledd bokstav k, gjennomføring av informasjonsmøte med disse eller ruskontroll med hjemmel i straffeloven § 37, første ledd bokstav k, er å regne som helsehjelp. Jeg viser her til Helse- direktoratets brev av 06.10.2022 til landets kommuner om *Vilkår og rutiner for oppmøte, ruskontroll og gjennomføring av samtaler hos rådgivende enhet for russaker.*

Hensikten med vilkårene i straffeloven er at en person kan ilegges en mindre tyngende reaksjon enn et forelegg (bot), og samtidig, ved behov, *men kun etter samtykke*, få tilbud om hjelp og oppfølging fra helse- og omsorgstjenesten. Med unntak av at oppmøteplikten ilegges med hjemmel i straffeloven og ikke i politiloven, tilsvarer dette langt på vei modellen Solbergregjeringen foreslo i sin avkriminaliseringsreform.

Når dette er sagt vil jeg også understreke at kommunen allerede i dag kan innrette de rådgivende enhetene i tråd med det representantene foreslår.

Brukerstyrte aktivitetstilbud (jf. forslag 5) som «Huset» i Oslo og Bergen mv. er betydningsfulle arenaer for rusmiddelbrukere og -avhengige, og er et viktig supplement til offentlige tjenestetilbud. Disse stedene er blitt prioritert av Helsedirektoratet under tilskuddsforvaltningen for 2023. Regjeringen bruker allerede betydelige midler på aktivitetstilbud til målgruppene, også til flere tilbud som drives av brukerorganisasjoner.

Når det gjelder forslag om egenandeler for pasienter i LAR (forslag 7), viser jeg til Revidert nasjonalbudsjett der regjeringen allerede har gitt unntak fra egenandeler i poliklinikk for denne pasientgruppen. For de øvrige forslagene viser jeg til den kommende meldingen om forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet. Temaene representantene løfter vil behandles i meldingen og i regjeringens videre arbeid med rusfeltet.

Med hilsen

Ingvild Kjerkol